

Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου 2018 - Αμερικανική Ήπειρος
Sabina Berman, Μεξικό
Συγγραφέας, δραματουργός, δημοσιογράφος

Μπορούμε να φανταστούμε.

Η φυλή εκτοξεύει πέτρες για να σκοτώσει τα πουλιά, όταν ένα γιγάντιο μαμούθ ξεπροβάλλει στη σκινή μουγκρίζοντας ενώ, την ίδια στιγμή, ένας μικροσκοπικός άνθρωπος μουγκρίζει όπως το μαμούθ. Κατόπιν, όλοι το βάζουν στα πόδια...

Αυτό το μουγκρητό, που βγαίνει από το στόμα μιας γυναίκας-έχω το μυαλό μου την εικόνα μιας γυναίκας-είναι η πηγή που φτιάχνει το είδος, το οποίο είμαστε εμείς. Ένα είδος που μιμείται κάτι που δεν είμαστε. Ένα είδος ικανό να αναπαριστά τον Άλλο.

Ας πάμε δέκα χρόνια μετά, εκατό ή χίλια. Η φυλή έχει μάθει να μιμείται και άλλα όντα: στο βάθος της σπηλιάς, με το τρεμάμενο φως της φωτιάς μοιράζονται όλοι, τέσσερις άνθρωποι είναι το μαμούθ, τρεις γυναίκες είναι το ποτάμι, άντρες και γυναίκες είναι τα πουλιά, τα μπονόμπος, τα δέντρα, τα σύννεφα: η φυλή αναπαριστά το πρωινό κυνήγι, αιχμαλωτίζοντας με αυτόν τον τρόπο το παρελθόν μέσα από το θεατρικό τους ταλέντο. Και κάτι ακόμα, πιο αξιοθαύμαστο: η φυλή πλέον επινοεί πιθανά μελλοντικά σενάρια, δοκιμάζοντας πιθανούς τρόπους προκειμένου να κατατροπώσει το μαμούθ, τον εχθρό της φυλής.

Τα μουγκρητά, τα σφυρίγματα, τα μουρμουρητά, η ηχομιμητική του πρώτου μας θεάτρου θα γίνουν γλώσσα με λέξεις. Η προφορική γλώσσα θα γίνει γραπτή γλώσσα. Και προχωρώντας παραπέρα, το θέατρο θα γίνει τελετουργικό και στη συνέχεια σινεμά.

Ωστόσο, παράλληλα με αυτές τις τελευταίες μορφές, και μέσα εκεί όπου συντελείται η γέννηση αυτών των τελευταίων μορφών, θα εξακολουθεί να υπάρχει πάντα το θέατρο. Η πιο απείρητη μορφή αναπαράστασης. Η πιο ζωντανή μορφή αναπαράστασης.

Το θέατρο: όσο πιο απείρητο είναι, τόσο, με τρόπο οικείο, μας συνδέει με τις πλέον θαυμαστές ανθρώπινες δεξιότητες, εκείνες που αναπαριστούν τον Άλλο.

Σήμερα, σε όλα τα θέατρα του κόσμου, γιορτάζουμε αυτή την λαμπρή δεξιότητα του να ερμηνεύεις. Το να αιχμαλωτίζεις το παρελθόν μέσα από την ερμηνεία-και να επινοείς μελλοντικά σενάρια- αυτό μπορεί να αποφέρει στη φυλή περισσότερη ελευθερία και ευτυχία.

Ποια είναι τα μαμούθ που πρέπει να κατατροπώσει η σύγχρονη φυλή; Ποιοι είναι οι σύγχρονοι εχθροί της; Για ποιο πράγμα το θέατρο να φιλοδοξεί να είναι κάτι περισσότερο από διασκέδαση;

Για μένα, το μεγαλύτερο μαμούθ από όλα είναι το ότι καρδιές των ανθρώπων έχουν αποξενωθεί. Το ότι έχουμε απωλέσει την ικανότητα μας να αισθανόμαστε τους Άλλους: να είμαστε συμπνευτικοί για τους συνανθρώπους μας αλλά και για τις άλλες μορφές ζωής που μας συντροφεύουν, που δεν είναι ανθρώπινες.

Πόσο παράδοξο. Σήμερα στην εσχατιά του Ουμανισμού -του Ανθρωπόκαινου- της εποχής, όπου οι άνθρωποι είναι η φυσική δύναμη, που έχει επιφέρει στον πλανήτη τις περισσότερες μεταβολές, και που θα εξακολουθήσει να κάνει -η αποστολή του θεάτρου είναι, έτσι όπως το αντιλαμβάνομαι- το αντίθετο από αυτό που έκανε τη φυλή να συναθροίζεται, τότε που το θέατρο παιζόταν στα βάθη του σπηλαίου: σήμερα, οφείλουμε να διασώσουμε τους δεσμούς μας με τον φυσικό κόσμο.

Περισσότερο από τη λογοτεχνία, περισσότερο από το σινεμά, το θέατρο -που απαιτεί την παρουσία ανθρώπων ενώπιον άλλων ανθρώπων- είναι προσαρμοσμένο με έναν αξιοθαύμαστο τρόπο να μας γλιτώνει από το να γίνουμε αλγόριθμοι, καθαρές αφαιρέσεις.

Αφήστε μας να απομακρύνουμε οτιδήποτε περιττό από το θέατρο. Αφήστε μας να γυμνωθούμε. Γιατί όσο πιο απλό είναι το θέατρο, τόσο πιο εύκολο είναι να θυμηθούμε το πιο αδιαμφισβήτητο πράγμα: πως είμαστε όσο είμαστε μέσα στον χρόνο. Πως είμαστε σάρκα και οστά και καρδιές, που πάλλονται μέσα στα στήθη μας. Πως είμαστε εδώ και τώρα, όχι περισσότερο.

Ζήτω το θέατρο. Η πιο αρχαία τέχνη. Η τέχνη του να βρίσκεσαι μέσα στο παρόν. Η τέχνη η πιο θαυμαστή.
Ζήτω το θέατρο.

Μετάφραση: Γιώργος Παπαγιαννάκης